

MEER AANDACHT NODIG VOOR HOOGWAARDIG WERK

Automatisering zet banen met routinematige taken op de tocht en treft vooral laaggeschoolden. Investerings in hoogwaardige bedrijvigheid en in goed onderwijs kunnen de klappen aan de onderkant van de arbeidsmarkt verzachten.

"We kunnen dankzij de robotisering ervoor kiezen meer mens te worden, door meer te excelleren in onze menselijke kwaliteiten", stelt de Rotterdamse kunstenaar Daan Roosegaarde. Technologische ontwikkelingen zorgen ervoor dat mensen minder saai, gevaarlijk of vies werk hoeven te doen. Maar er is ook een keerzijde. Taken en soms ook banen verdwijnen. De impact van technologie doet zich op alle niveaus gelden, maar treft vooral lager opgeleiden, die routinematige werkzaamheden verrichten, onevenredig hard.

Als gevolg hiervan ontstaat een tweedeling op de arbeidsmarkt. Deze polarisatie betreft inkomen, maar ook het gebruik van technologie en werkt grote verschillen tussen regio's in de hand. De kloof tussen de 'haves' en 'have-nots' dreigt daardoor nog groter te worden. Als het gaat om dergelijke macro-economische trends is het de gewoonte om voor oplossingen vooral te kijken naar de landelijke politiek. Dat is logisch, maar er is ook op lokaal vlak veel te doen. De stad speelt een cruciale rol in het functioneren van haar arbeidsmarkt. Bovendien is de invloed van technologie veel eerder merkbaar omdat de stad de directe context is van burgers en organisaties. Het bedrijf staat immers in Rotterdam, men woont in Rotterdam, men leeft in Rotterdam.

UITDAGINGEN VOOR ROTTERDAM

Een stad als Rotterdam kent veel uitdagingen. Daarvan hangen er veel direct samen met de arbeidsmarkt: polarisatie, sociale zekerheid en innovatievermogen van de stad. Deze uitdagingen komen we in alle steden tegen, maar voor Rotterdam is de opgave nog groter. De stad heeft immers een relatief grote populatie zonder startkwalificatie en een achterblijvende groei van werkgelegenheid bij andere grote steden in Nederland en Europa. Dit komt doordat de dominante sectoren in Rotterdam kleiner worden, deels als gevolg van de technologische vooruitgang.

Het goede nieuws is dat de regionale gemeenten de uitdagingen zien en in de Roadmap Next Economy (RNE) werken aan een integrale benadering van de regio op het gebied van technologie, energie, economie, ondernemersklimaat en maatschappij. De Metropoolregio Rotterdam Den Haag besteedt in haar Roadmap als onderdeel van het maatschappelijke debat gelukkig veel aandacht aan haar arbeidsmarkt en bijbehorend onderwijs. Het gaat te ver om alle interventies met een positief effect toe te lichten, maar het loont ook voor een regio om te kijken naar het aantrekken van hightech bedrijvigheid. Dit onderwerp wordt ook in deze EVR verder uitgediept in 'De Hightech sector: een nieuwe groeimotor?'.

© 2018 Randstad

AANDACHT VOOR HIGHTECH BANEN

Zeer recent onderzoek van Randstad samen met de universiteiten van Leuven en Utrecht toont namelijk aan dat arbeidsmarktinterventies zich niet alleen op de onderkant van de arbeidsmarkt hoeven te richten, ook niet wanneer daar de zorg bestaat. Een belangrijke term hierbij is STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics). STEM banen zijn vergelijkbaar met wat we bèta noemen. Dit soort werk komt veel voor in de hightech sectoren zoals in deze EVR wordt toegelicht, maar ook in de meer traditionele sectoren zoals overheid en zorg is steeds meer vraag naar STEM. Voor een stad of regio brengt dit type werkgelegenheid veel positieve effecten met zich mee. STEM werkgelegenheid zorgt voor een hogere productiviteit van een gebied en maakt de regio minder gevoelig voor economische schokken. Maar wat wellicht in deze context nog belangrijker is, is dat extra banen in STEM ondersteunende banen creëren in de directe omgeving. Dit komt door een toename van het gebruik van regionale diensten. Het betreft vooral niet-routinematige banen met een persoonlijke component, zoals winkelpersoneel en service-medewerkers. Dit zogenaamde 'spillover' effect heeft serieuze impact op de lokale arbeidsmarkt. Onderzoek wijst uit dat een extra STEM baan kan zorgen voor 2,5 tot 4,4 andere banen op de regionale arbeidsmarkt.

In aanvulling op de traditionele interventies aan de onderkant van de arbeidsmarkt heeft het dus zin om ook innovatie en werkgelegenheid aan de bovenkant van de arbeidsmarkt te stimuleren. Zowel voor de productiviteit van de regio als voor veerkracht in het geval van economische schokken en bovenal voor werkgelegenheid.

SUCCESVOL ARBEIDSMARKTBELEID

We begonnen met het benoemen dat technologie werknemers in staat stelt om meer nadruk te leggen op de menselijke aspecten van werk. Zover zijn we echter nog niet als Nederland en als Rotterdam. Een eenvoudige oplossing of stappenplan voor een succesvolle arbeidsmarkt is er niet, maar we houden een pleidooi voor blijvende aandacht voor het tegengaan van een tweedeling, investeren in hightech en in goed onderwijs.

Integrale regionale aanpak

De arbeidsmarkt en werk zijn niet los te zien van de rest van het ecosysteem in een stad. Vestigingsklimaat voor ondernemingen, infrastructuur en ook opleidingen vormen samen de context waarin mensen wonen, leven, leren, ondernemen en werken. De Roadmap Next Economy is hierin een hele goede eerste stap. De uitvoering kan voor de regio het verschil maken. Als regionaal krachten worden gebundeld, is er meer mogelijk op het gebied van onderwijs en werk. Onderdeel van deze regionale aanpak is een samenwerking tussen publieke en private partijen. Ook uit onze eigen ervaring blijkt dit heel erg waardevol om mensen weer aan het werk te helpen.

Investeren in innovatie en (hightech) bedrijvigheid

Als aanvulling op de traditionele Rotterdamse sectoren werkt hoogwaardige industrie (en hightech banen in welke sector dan ook) als een magneet voor andere werkzaamheden. Hoogwaardige bedrijvigheid heeft positieve gevolgen voor economie en arbeidsmarkt. Zonder extra investeren verbetert een regio zich maar minimaal op innovatiekracht. Extra impulsen in bedrijvigheid en het verbeteren van het vestigingsklimaat dragen bij aan de regionale arbeidsmarkt.

Aandacht voor onderwijs

Goed onderwijs gericht op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt creëert betere kansen voor mensen en een betere arbeidsmarkt. Het gaat hierbij dus zowel om degelijk onderwijs aan de onderkant van het spectrum als om hoger en wetenschappelijk (STEM) onderwijs. De effecten zijn pas op langere termijn merkbaar, maar een sterk onderwijssysteem is een van de fundamenteën van een gezonde arbeidsmarkt.

